

«Шұғыла» бөбекжай- балабақшасы» МКҚК

*« Балабақшада балалардың
мәдини-гигиеналық машықтарын қалыптастыру»*

Медбике: Мақсымханова Ф

Балабақшадағы ортаңғы және ересек топ жасындағы балалар жеке гигиена ережелерін орындауға жетік түсіне қарауы қажет. Өз беттерімен қолдарын жуу, көбік шықанша сабындау және құрғата сүрту, жеке орамал, тарақ, ауыз шаятын стақанды қолдану және барлық заттарды таза болуын қадағалауы керек. Жеке гигиеналық дағдыларын қалыптастыру – баланың үнемі ұқыпты боуын, киіміндегі ақаулықты өздігінен немесе ересектің көмегімен жою икемділігін жорамалдайды. Гигиеналық тәрбие және үйрету мен мәдени мінез-құлық тәрбиесі тығыз байланысты. Сондықтан сәбилер тобынан бастап балалар тамақтану кезінде үстел басында дұрыс отыруға, тамақты мұқият және баяу шайнап, асхана аспаптары мен сүлгілерді қолдана алулары үйретіледі. Ал асханадағы кезекшіліктер, тек қана үстелді дұрыс жабдықтап қана емес, сонымен бірге кезекшілікке кіріспес бұрын міндетті түрде қолдарын тазалап жуу, өзін тәртіпке келтіру, шашын тарауы керек.

Мәдени-гигиеналық дағдыларына тәрбиелеу міндеттерін шешуге көптеген педагогикалық тәсілдерді баланың жас шамалық ерекшеліктеріне қарай қолданылады. (Тура үйрету, көрсету, іс-әрекеттерді орындау жаттығулары, дидактикалық ойындар, т.б.) Ең бастысы балаға мәдени-гигиеналық немесе жеке-гигиеналық дағдыларды бойына сіңдіру үшін оған гигиена ережелерін жүйелілігін сақтау керектігін үнемі естеріне салып отыру және қойылған талаптарды біртіндеп күрделендіру қажет. Және де әрекеттерді нақты да дәл орындауына бірізділікпен жету керек.

Мәдени-гигиеналық дағдыларды сәбилер тобының балалары арнайы бағытталған ойын әрекеттері арқылы оңай меңгереді, ал ересек тобында сөздік және көрнекілік тәсілдер арқылы, алуан түрлі мазмұнды картинкалар, белгілер арқылы үйретіледі. Мәдени-гигиеналық тәрбие дене тәрбие, айналамен таныстыру және экология сабақтары арқылы өткізіледі, онда көбінесе дидактикалық, мазмұнды-рөлдік ойындар және кішкене қойылым, рөлдерді бөлісіп ойнау әдіс-тәсілдері қолданылады. Мектеп жасына дейінгі балаларға тәрбиеші немесе кезкелген ересек адам үлгі екенінде ұмытпаған жөн. Сондықтан ересектердің жағынан балаларға қойылатын талап бірдей болуы керек. Мектеп жасына дейінгі балалардың мәдени-гигиеналық дағдыларының қалыптасуына әр жастың ерекшеліктерін жеке атап кетсек тәрбиешілердің алдына қойылатын міндеттері. 2-3 жастағы балалардың мәдени-гигиеналық дағдыларын қалыптастыру.

Баланың жеке бас гигиенасының басты дағдыларын түрлі көрнекіліктер көрсету мен қолдау тәсілі арқылы: қолды дұрыс жууға, құрғатып сүртуге, өз бетімен таза және ұқыпты тамақтануға; қасық, кесе, сүлгілерді дұрыс және орынды қолдануға; және тамақтану кезінде аузын жұмып жеуге үйрету. Әрбір тамақтанғаннан кейін ауыз қуысын сумен шайқауды үйрету. Өздігінен киіну және шешіну; киімін ұқыпты бүктеп қою, түймелерді ағыту, бауларды байлау және бір-біріне көмектесу дағдыларын қалыптастыру. Балаларға өздерінің жеке заттары: тарақ, ауыз шаятын ыдыс, сүлгі мен бет орамалды қолдану керек екенін түсіндіру.

Өзін-өзі ұстау мәдениеті:

Ұқыптылық дағдыларына үйрету – мұрнын сүрту, өзінің қолдарының және бетінің кірін байқау, киім-кешегіндегі кем-кетік тұстарын реттеу, кіреберісте аяғын сүртіп кіру, тамақтану әдебі, үлкендермен және құрбыларымен қарым-қатынастарда өзін-өзі

Өзінің жеке бас гигиенасы дағдылары мен ережелерін сақтауы мен оны орындауын қадағалап отыруға дағдыландыру.

Дене тазалығын сақтауға, қолын, аяғын жууға, тісін ұқыпты тазалауға, ескертусіз тамақтанар алдында қолын жуып және тамақтанып болған соң ауыз қуысын шаюға, үстін, шашын ретке келтіріп отыруға, беліне дейін ылғалды сүртінуіне дағдыландыру.

Гигиеналық шараларды орындау кезінде балалардың бір-біріне көмек көрсетуін мадақтау.

«Жұмыла көтерген жүк жеңіл» дегендей мәдени –гигиеналық дағдыларды тәрбиелеу, тамақтану мәдениетін тәрбиелеу және жалпы бала тәрбиелеуде осындай міндеттерді іске асырушылар – балабақшамен отбасы. Осы екі арнада жүргізілетін тәлім -тәрбие сабақтаса, ұштаса жүргізілгенде ғана мақсатымыз нәтижелі болмақ.